

Ensimmäiset kirjalliset tiedot Halikon murteesta

Virittäjän numerossa 3/1964 on Pekka Uusivirta selostanut Benedictus Jacobus Ignatiuksen v. 1815 ilmestyneen pro gradu -väitöskirjan Halikon murretta koskevaa osaa. Tekijälle sattunut erehdys vaatinee kuitenkin oikaisun.

Uusivirran mukaan olisi kyseisen väitöskirjan (*Dissertatio Historica de Paroecia Australis Haliko I*) laatinut Halikon silloinen kirkkoherra, rovasti Benedictus Jacobus Ignatius, sittemmin lääninrovasti, teologian tohtori ja ritari, suomenkielinen virsirunoilija ym. Näin ei kuitenkaan ole asian laita; yli viisikymmenvuotiaana ei Ignatius enää ryhtynyt väittelemään maisteriksi.

Puheena olevan opinnäytteen on sen sijaan laatinut rovasti Ignatiuksen vanhin poika, jolla oli isänsä etunimet. Benedictus Jacobus Ignatius junior syntyi Turussa 14. 9. 1789, tuli yliopistoon Turun koulusta 14. 2. 1805, valmistui filosofian kandidaatiksi 15. 12. 1814 ja vihittiin maisteriksi 13. 10. 1815. Julkaistuaan v.

1816 (tarkastus 12. 6.) pro venia docendi -väitöskirjan »De vita et meritis Petri Brahe . . . I» hänet nimitettiin 11. 9. 1816 historian dosentiksi. Kuu-kautta myöhemmin (12. 10. 1816) hän kuitenkin syntymäkaupungissaan kuoli. Ignatius toimi myös Yliopiston kirjaston ylimääräisenä amanuenssina, kuten mm. hänen molempien väitöskirjojensa nimilehdiltä käy ilmi. Jo tämänkin olisi pitänyt estää identifiointi rovasti-isään.

B. J. Ignatius nuoremman kotiseutua kuvaava väitöskirja ei muutoin ole unohdettu jälkimaailman tietoisuudesta siinä määrin kuin Uusivirta tuntuu olettavan. V. J. Kallion kirjoittaman Halikon pitäjän historian (Forssa 1930) liitteenä (s. 492—507) se näet kokonaisuudessaan on julkaistu suomeksi silloisen tohtori Erik Ahlmanin kääntämänä. Tällaisen huomionosoituksen ovat sentään saaneet osakseen vain perin harvat Turun-aikaisista väitöskirjoista.

MATTI KLINGE